

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій Бідзіля Юрій БІДЗІЛЯ

2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПОРІВНЯЛЬНО-ЗІСТАВНОЇ ФРАЗЕМИКИ

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Освітня програма	Українська мова і література
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми порівняльно-зіставної фраземіки» для здобувачів вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітньої програми «Українська мова і література».

Розробник: Венжинович Наталія Федорівна, доктор філологічних наук, професор кафедри української мови, завідувач кафедри української мови ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри української мови
Протокол № 12 від 26 червня 2023 року

Завідувач кафедри Наталія ВЕНЖИНОВИЧ

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету
Протокол № 8 від 29 червня 2023 року

Голова науково-методичної комісії Василь ШАРКАНЬ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	перший	перший
Кількість модулів – 2	Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача – 4	1-й	1-й
	Лекції	
	20 год.	6 год.
	Практичні, семінарські	
	22 год.	8 год.
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота	
	78 год.	106 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Актуальні проблеми порівняльно-зіставної фраземіки**» є освоєння здобувачем комплексу теоретичних і практичних знань із зазначеної навчальної дисципліни, зокрема:

- забезпечити наукове розуміння загальних закономірностей і тенденцій розвитку вітчизняної лінгвістики ХХ–початку ХХІ століття, а також з’ясувати сучасний стан і проблеми порівняльно-зіставної фраземіки в Україні;
- ознайомитися з основними принципами зіставного вивчення фразеології української та англійської мов, з’ясувати його місце в українському мовознавстві, що сприятиме формуванню цілісного та об’єктивного уявлення про закономірності становлення і розвитку лінгвістичної думки загалом;
- акцентувати увагу на діяльності українських наукових інституцій, напрямках роботи вчених-теоретиків сучасності, докладно розглянути їхній науковий доробок та найважливіші конкретні досягнення;
- схарактеризувати погляди сучасних українських та зарубіжних мовознавців на вагомість проведення порівняльно-зіставних студій у галузі фраземіки.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

К Здатність розв’язувати складні завдання й проблеми в процесі професійної діяльності в галузі освіти та науки (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, методики викладання) або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій; здатність розв’язувати проблеми в умовах, що характеризуються невизначеністю та потребують нових стратегічних підходів, здатність працювати в команді та продовжувати навчання з високим ступенем автономії, здатність до критичного мислення.

- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК2);
- уміння застосовувати отримані знання на практиці (ЗК3);
- готовність до безперервного навчання та оволодіння сучасними знаннями (ЗК9);
- теоретична і практична готовність до викладання української мови та літератури; уміння здобувати, аналізувати, узагальнювати й використовувати інформацію в навчальному процесі (ФК1);
- здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки (ФК2);
- здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень (ФК4).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумов для вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми порівняльно-зіставної фраземіки» відповідно до освітньої програми немає.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Українська мова і література», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Цінує різноманіття та мультикультурність світу й здатний керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу та співробітництва.	РН 5
Уміє характеризувати теоретичні та практичні аспекти конкретної філологічної галузі.	РН 10
Застосовує поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації.	РН 11
Уміє проводити науковий аналіз мовного й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.	РН 12
Уміє доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань і власну точку зору на них як фахівцем, так і широкому загалу.	РН 14
Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Орієнтується у проблемах сучасного суспільно-політичного життя та визначає власну позицію щодо мовознавчої проблематики, використовуючи здобуті знання про природу й функціонування мовної системи.	РН 5
Уміє здобувати, аналізувати, узагальнювати й використовувати інформацію, застосовуючи теоретичні знання про мову, для вирішення загальнонаукових проблем; уміє виконувати завдання, що містять елементи проблемного пошуку.	РН 10
Використовує здобутки мовознавчої науки у власних лінгвістичних	РН 11

дослідженнях.	
Володіти методологією і методами наукового дослідження з урахуванням класичних і новітніх принципів, обирає найефективніші методи та прийоми лінгвістичних досліджень.	PH 12
Уміє здобувати, аналізувати, узагальнювати й використовувати інформацію в навчальному процесі, застосовувати теоретичні знання про мову для вирішення проблем у школі відповідно до чинних програм.	PH 14

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: іспит, модульна контрольна, оцінка усних відповідей; опитування на практичних заняттях, письмові роботи, виконання тестових завдань на сайті електронного навчання; робота з науковими текстами; виконання індивідуальних завдань тощо.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усна або письмова з такими видами: групове та індивідуальне опитування, контрольна (самостійна) робота, виконання практичних завдань та вправ, робота на сайті електронного навчання, відповіді на теоретичні питання, виконання практичних завдань).

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	50	100
8	8	9	9	8	8		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T7	T8	T9	T10	T11	50	100
5	10	10	10	15		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни «Актуальні проблеми порівняльно-зіставної фраземіки»

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	6	40	5	35
Комп'ютерне (письмове)	1	5	1	5

тестування при тематичному оцінюванні				
Презентація	-	-	1	5
Опрацювання першоджерел	1	5	1	5
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульний контроль є необхідним елементом модульно-рейтингової технології навчального процесу. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «**Актуальні проблеми порівняльно-зіставної фраземіки**» проводиться два рази на семестр, згідно з розкладом модульних контролів, визначених навчальною частиною в межах годин, які відведені на практичні заняття. До модульної контрольної роботи допускаються здобувачі, які виконали усі види практичних завдань. До початку модульної контрольної роботи здобувачі мають мати поточні підсумкові бали за практичні заняття та самостійну роботу. Максимальна кількість балів, одержаних під час модульної контрольної роботи, становить 50 балів.

Виконання модульної контрольної роботи передбачає надання відповідей на тести та теоретичні питання, виконання практичних завдань. Робота складається з 10 тестів, двох теоретичних питань / словника термінів, двох практичних завдань.

Перескладання підсумкового модульного контролю здобувачами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці, проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного. Позитивні оцінки з модульного циклу не підвищуються.

Якщо здобувач набрав 60 і більше балів, то залік може бути виставлений за результатами поточного оцінювання та модульного контролю на момент оголошення результатів. У разі, якщо здобувач бажає поліпшити свою оцінку, він складає залік за всією програмою навчальної дисципліни. При цьому в підсумковій оцінці не враховуються накопичені бали.

Здобувач вищої освіти, який не з'явився на модульну контрольну роботу, або ж його модульна оцінка складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний скласти (перескласти) модуль до початку підсумкового контролю у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету.

Оцінка відмінно (90-100 балів, А) виставляється здобувачеві, який продемонстрував здібності до критичного мислення, належно обґрунтував думку, навів актуальні приклади, зробив самостійні узагальнення, спираючись на знання програмового матеріалу, самостійно опрацьовані додаткові джерела.

Оцінка добре (82-89 балів, В) виставляється здобувачеві, який належно розкрив тему, виявив здібності до аналізу явищ, продемонстрував знання необхідної наукової інформації, зробив самостійні узагальнення, проте припустився незначних огріхів.

Оцінка добре (74–81 бал, С) виставляється здобувачеві, який добре розкрив тему, належно проаналізував складне явище, зробив узагальнення, але припустився помилок в аргументації думки.

Оцінка задовільно (64–73 бали, D) виставляється здобувачеві, який розкрив тему, зробив спробу самостійного аналізу проблеми, продемонстрував задовільний рівень володіння програмовим матеріалом, але не навів сучасних прикладів для підтвердження власної думки, зробив часткові узагальнення.

Оцінка задовільно (60–63 бали, E) виставляється здобувачеві, який частково розкрив тему, виявив слабкий рівень володіння науковою інформацією, поверховість в аналізі явища. не зробив належних узагальнень.

Оцінка незадовільно (35–59 балів, FХ) виставляється здобувачеві, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання, виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка незадовільно (35 балів, F) виставляється здобувачеві, який не виконав навчальну програму або якийсь серйозний елемент її складників, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий здобувач не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

За результатами контролю знань здобувачів дозволяється виставлення залікової оцінки (без підсумкового заліку) – «зараховано». Здобувач має право підвищити оцінку, складаючи залік.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Шкала ECTS	Диференційована Шкала	Недиференційована Шкала	Мінімальний бал – максимальний бал
A	Відмінно	Зараховано	90-100
B	Добре		82-89
C	Добре		74-81
D	Задовільно		64-73
E	Задовільно		60-63
Fx	Незадовільно	Не зараховано	35-59
F	Незадовільно		0-34

За результатами модульного контролю визначається підсумкова рейтингова оцінка. Оцінка за залік визначається залежно від рейтингового балу. Загальна кількість балів, яку може здобути студент, – 100 балів. Вони досягаються шляхом сумування результатів оцінок за всі види робіт. Здобуті бали переводяться також в оцінку за чотирибальною національною шкалою.

Оцінку «зараховано» (90-100 балів, A) заслуговує здобувач, який усебічно, системно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, виявив нахил до наукової роботи.

Оцінку «зараховано» (82-89 балів, B) – заслуговує здобувач, який повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.

Оцінку «зараховано» (74-81 бал, C) заслуговує здобувач, який у загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому

самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою.

Оцінку «зараховано» (64-73 бали, D) – заслугоує здобувач, який знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його в майбутній професії; виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

Оцінку «зараховано» (60-63 бали, E) – заслугоує здобувач, який володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання й використання його в майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

Оцінка «незараховано» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінку «незараховано» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення цієї дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

До складання заліку допускаються здобувачі вищої освіти, у яких підсумкова модульна оцінка за семестр становить не менше 35 балів і, яким зараховано всі види робіт за цей семестр.

Здобувач вищої освіти, підсумкова рейтингова оцінка якого складає від 0 до 34 балів, зобов'язаний покращити її до початку підсумкового семестрового контролю під час чергування викладачів на кафедрі у строки, визначені викладачем дисципліни та погоджені деканатом факультету. Інакше здобувач не допускається до складання заліку і в нього виникає академічна заборгованість.

Залік зі навчальної дисципліни здобувач вищої освіти може не складати, якщо він успішно пройшов усі модульні контролі та його влаштовує підсумкова модульна оцінка. Здобувачі вищої освіти, підсумкова модульна оцінка яких становить від 35 до 59, залік складають обов'язково. Здобувач освіти може підвищити на заліку рейтинговий бал, при цьому за результатами складання заліку оцінка не може бути менша за підсумкову оцінку, яку він отримав за результатами модульних контролів.

Залік проходить в усній формі. На залік виносяться теоретичні, практичні завдання в обсязі навчального матеріалу. Оцінювання результатів навчання на заліку здійснюється за 100-бальною шкалою. Оцінка за залік заноситься у відомість обліку успішності.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальнотеоретичні проблеми вивчення порівняльно-зіставної фраземіки

Тема 1. Предмет і завдання курсу як наукової та навчальної дисципліни.

Предмет, мета курсу та основні завдання. Зіставна фразеологія як об'єкт лінгвістичного дослідження, розвиток зіставної фразеології як науки, особливості складників зіставної фразеології як науки. Становлення порівняльно-зіставної фраземіки в контексті міжкультурної комунікації. Ключові поняття контрастивної фразеології.

Тема 2. Системні маркери компаративної фразеології. Універсальність. Когнітивність (образ-еталон). Зіставно-культурологічний аспект вивчення фразем. Методологічні основи зіставно-лінгвокультурологічного дослідження компаративної фразеології.

Тема 3. Теоретичні засади дослідження фразеологічних одиниць різних мов. Специфічні ознаки фразеологізмів як лексичних одиниць мови взагалі та окремих мов зокрема. Можливості для вдосконалення методів і прийомів лінгвістичного аналізу. Вдосконалення лексикографічних основ лінгводидактики. Різноманітні міжмовні контакти й спілкування за допомогою фразем.

Тема 4. Основні принципи вивчення фразеології різних мов. Домінантні методи зіставлення мов на фразеологічному рівні. Критерії компарабельності фразеологічних одиниць.

Тема 5. Фундаментальні наукові розвідки з порівняльно-зіставної фраземіки. Найважливіші проблеми досліджень. Персональний внесок відомих українських учених у розбудову порівняльно-зіставної фраземіки.

Тема 6. Особливості процесів формування фразеологічних одиниць в українській та інших мовах. Витоки антропоцентричної суті фразем. Людина в дзеркалі компаративної фразеології. Особливості світосприйняття представників української, британської та американської лінгвокультур крізь призму кодів культури.

Модуль 2. Семантична структура фразеологічних одиниць у порівняльно-зіставному аспекті

Тема 7. Суть та види перекладу фразеологізмів. Історія української фразеографії та фразеографії близько- та віддаленоспоріднених мов. Основні типи фразеологічних словників. Сфера застосування перекладних фразеологізмів.

Тема 8. Смилова структура фразеологізмів. Зіставна характеристика фразеології різних мов із погляду їхньої семантики та структури. Розрізнення фразеологічних одиниць і вільних словосполучень, фразеологічних еквівалентів і фразеологічних калькованих висловів у контексті.

Тема 9. Парадигматичні та синтагматичні угруповання фразеологізмів. Шляхи поповнення фразеологічного фонду. Типи міжмовних співвідношень фразеологізмів. Національна специфіка фразеологізмів.

Тема 10. Аксиологічність компаративної фразеології. Фразеологічні одиниці як центр аксіологічної фразеології. Виявлення ціннісних пріоритетів української, британської та американської лінгвокультур.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
модулів і тем		

	усього	у тому числі					усього					
		лк	п.з.	лаб.	інд. роб.	с.р.		лк	п.з.	лаб.	ін д. ро б.	с.р.
1-й семестр (денна форма), 1 семестр (заочна форма)												
МОДУЛЬ 1. Загальнотеоретичні проблеми вивчення порівняльно-зіставної фраземіки												
Тема 1. Предмет, мета курсу та основні завдання.	9	2	2			5	7	2				5
Тема 2. Системні маркери компаративної фразеології.	13	2	2			9	16		2			14
Тема 3. Теоретичні засади дослідження фразеологічних одиниць різних мов.	11	2	2			7	16	2				14
Тема 4. Основні принципи вивчення фразеології різних мов.	9	2	2			5	9					9
Тема 5. Фундаментальні наукові розвідки з порівняльно-зіставної фраземіки.	13	2	2			9	17		2			15
Тема 6. Особливості процесів формування фразеологічних одиниць в українській та інших мовах.	11	2	2			7	7					7
Разом за модулем 1	66	12	12			42	72	4	4			64
МОДУЛЬ 2. Семантична структура фразеологічних одиниць у порівняльно-зіставному аспекті.												
Тема 7. Суть та види перекладу фразеологізмів.	15	2	4			9	12	2				10

Тема 8. Смысловая структура фразеологизмов.	13	2	2			9	14		2			12
Тема 9. Парадигматичні та синтагматичні угруповання фразеологизмов.	13	2	2			9	10					10
Тема 10. Аксіологічність компаративної фразеології.	13	2	2			9	12		2			10
Разом за модулем 2	54	8	10			36	48	2	4			42
Усього годин	120	20	22			78	120	6	8			106

6.3. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
Модуль 1.			
1	Предмет і завдання курсу як наукової та навчальної дисципліни.	2	-
2	Системні маркери компаративної фразеології.	2	2
3	Теоретичні засади дослідження фразеологічних одиниць різних мов.	2	-
4	Основні принципи вивчення фразеології різних мов.	2	-
5	Фундаментальні наукові розвідки з порівняльно-зіставної фраземіки.	2	2
6	Особливості процесів формування фразеологічних одиниць в українській та інших мовах.	2	-
	<i>Разом за Модуль 1</i>	12	4
	Модульна контрольна робота 1		
Модуль 2			
7	Суть та види перекладу фразеологизмов.	4	-
8	Смысловая структура фразеологизмов.	2	2
9	Парадигматичні та синтагматичні угруповання фразеологизмов.	2	-
10	Аксіологічність компаративної фразеології.	2	2
	Разом за модуль 2	10	4

	Модульна контрольна робота 2		
	Усього годин	22	8

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Обсяг фразеології. Ознаки фразеологізму.	5	5
2	Фразеологізми зі структурою словосполучення в різних мовах.	9	14
3	Творення фразеологізмів на базі вільних синтаксичних конструкцій.	7	14
4	Творення фразем на базі прислів'їв і приказок.	5	9
5	Символ як структурно-семантична основа формування фразеологізмів носіями української та інших мов.	9	15
6	Індивідуально-авторське використання фразеологізмів у різних мовах.	7	7
7	Культурно-національний компонент у фраземах.	9	10
9	Духовні коди у національних культурах, відтворені засобами фраземіки.	9	12
10	Базові концепти української, британської та американської лінгвокультур: порівняльно-зіставний аспект	9	10
11	Компаративне фразеополе та концептополе.	9	10
	Разом	78	106

6.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання призначені для відпрацювання здобувачами пропущених занять через хворобу або іншу поважну причину, а також мають на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які здобувачі одержують в процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці:

1. Виконання додаткових завдань із збірників і за матеріалами методичних розробок.
2. Реферування наукових статей.
3. Написання рефератів.
4. Підготовка слайд-презентацій.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: офісні додатки, сервіси «Moodle», «Google Meet», сайт електронного навчання УжНУ: <https://e-learn.uzhnu.edu.ua/>

Обладнання: персональний комп'ютер, мультимедійний проєктор, інтерактивна дошка.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Venzhynovych N.F. Basic Problems of Phrase Studies in Modern Linguistics. *Development trends of philological sciences: collective monograph* / D. Ch. Chyk, O. M. Demska, I. I. Dmytriv, M. Yu. Fedurko, etc. Lviv-Toruń: Liha-Pres, 2019. С. 274–295. DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-127-8/274-295>
2. Венжинович Н. Українська біблійна фразеологія на тлі інших слов'янських і неслов'янських мов (на матеріалі словника «Лепта біблейской мудрости» вісімнадцятьма мовами). Науковий вісник Чернівецького університету. Вип. 812: Романо-слов'янський дискурс. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2019. С. 24–29.
3. Венжинович Н. Про компонент-символ у мовних одиницях. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Філологія*. Ужгород: ПП Данило С.І. 2019. Вип. 1(41). С. 38–46 (**IndexCopernicus**).
4. Адамия З.К., Алешин А.С., Балакова Д., Вальтер Х., **Венжинович Н.Ф.** ... Мокиенко В.М. и др. *Лепта біблейской мудрости: русско-славянский словарь библиейских крылатых выражений и афоризмов с соответствиями в германских, романских, армянском и грузинском языках: в 2 т.; под общ. ред. Е.Е. Иванова [и др.]*. Могилев: МГУ имени А.А. Кулешова, 2019. Т.1. 288 с. Т. 2. 308 с.
5. Венжинович Н. Проблеми перекладу прислів'їв та афоризмів з української мови англійською. *Słowo. Tekst. Czas XIII Frazologia w dyskursie i przekładzie: monografia zbiorowa*. Pod redakcją Mirosławy Hordy. Szczecin 2020. S. 241–248.
6. Teleutsia V., Pavlova A., Sydorenko L., Tilniak N., Kapliyenko-Iliuk Yu., **Venzhynovych N.** Mode of Understanding the Terms "Concept" and "Folklore Concept" in Modern Humanities. *Studies in Media and Communication*. Vol. 10, No. 3; 2022, Special Issue ISSN: 2325-8071 E-ISSN: 2325-808X Published by Redfame Publishing URL: <http://smc.redfame.com> С.40–46. (**Scopus**)
7. Венжинович Н. Фраземіка української літературної мови в контексті когнітології та лінгвокультурології: монографія. Ужгород: ФОП Сабов А.М., 2018. 463 с.
8. Бабич Н. Обсяг фразеологічних значень лексем-антитез *вогонь-вода*. Мова у дзеркалі особистості: філологічні дослідження, присв. 80-річчю проф., акад. НАПН України Кононенка В.І. / редкол.: В. Грещук (голов.ред.), Н. Гуйванюк, І. Кононенко та ін. Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. С. 396–407.
9. Багнюк А. Символи українства: художньо-інформаційний довідник. Тернопіль: Новий колір, 2008. 826 с.
10. Барабуля А.М. Конотативні компоненти лексичної семантики як параметр міжмовного зіставлення (на матеріалі української та англійської мов): автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.17. К., 2007. 19 с.
11. Галинська О.М. Духовно-предметний код культури в системі кодів культури (на матеріалі фразеологічних одиниць української та англійської мов). *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2015. Вип. 3. С. 9–14.
12. Голубовська І. О. ДУША і СЕРЦЕ в національно-мовних картинах світу (на матеріалі української, російської, англійської та китайської мов). *Мовознавство*. 2002. № 4–5. С. 40–47.
13. Городецька О.В. Національно-марковані концепти в британській мовній картині світу ХХ ст.: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10. 02. 04. Київ, 2003. 21 с.

14. Гулович М.М., Бадан А.А. Хибні друзі перекладачів англomовної ідіоматики українською мовою. *IN STATU NASCENDI. Теоретичні та практичні проблеми перекладознавства*. 2011. Вип. 12. С. 25–30.

Допоміжна література

1. Алефіренко М.Ф. Фразеологізація. «Українська мова». Енциклопедія; [вид. 2-е, випр. і доп.]. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2004. С. 770.
2. Алефіренко М.Ф. Фразеологізм. «Українська мова». Енциклопедія; [вид. 2-ге, випр. і доп.]. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2004. С. 770–772.
3. Алефіренко М.Ф. Фразеологія. «Українська мова». Енциклопедія; [вид. 2-ге, випр. і доп.]. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 2004в. С. 774–775.
4. Алиєва А. Дж. Фразеологізми в актуалізації концепту «материнство»: перекладацький аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Херсон, 2011. Вип. XV. С.360–365.
5. Архангельська А.М. Трансформації стійких висловів з компонентами-власними іменами в сучасному українському медійному дискурсі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологія»*. Острог: Видавництво НаУОА, 2020. Вип. 9 (77). С. 87–94.
6. Баран Я.А., Зимомря М.І., Білоус О.М., Зимомря І.М. Фразеологія: знакові величини / навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів. Вінниця: Нова книга, 2008. 255 с.
7. Бойко В.М. Структурно-граматична характеристика ад'єктивних фразеологічних одиниць з анімалістичним компонентом. *Мовознавство*.1989. № 3 (135). С.50–54.
8. Волошина А.Л. Безеквівалентна і фонова лексика у східнослов'янських мовах: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.17 «Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство». К., 2001. 20 с.
9. Гамзюк М.В. Культурологічний аспект емотивності фразеологічних одиниць німецької мови. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського державного університету. Мова, освіта, культура: наукові парадигми і сучасний світ*. Київ: Видавничий центр КДЛУ, 2000. Вип. 2. С. 49–58.
10. Гамзюк М. Соціокультурні фактори емотивності фразеологічних одиниць (на матеріалі німецької мови). *Науковий вісник Чернівецького університету*. Чернівці: Рута, 2000. Вип. 98. С. 79–85.
11. Демський М. Суть фраземи, її ономазіологічні функції й особливості номінації. *Записки Наукового товариства імені Тараса Шевченка. Праці філологічної секції*. Львів, 1992. Т. 224. С. 240–265.
12. Добролюжа Г.М. Лінгвістична та культурологічна специфіка використання «кольорових» фразеологізмів. *Мова і культура: наук. щоріч. журн*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2003. Вип. 6. Т. III. Ч. 1. С. 198–204.
13. Жайворонок В.В. Мова та етносвіт. *Культура народів Причорномор'я: наук. журнал*. Сімферополь, 2009. № 168. Т. 1.С. 259–261.
14. Жайворонок В.В. Мовні знаки української етнокультури в антропоцентричному висвітленні. *Мовознавство*. 2012. № 2. С. 58–64.
15. Жуйкова М.В. Динамічні процеси у фразеологічній системі східнослов'янських мов: монографія. Луцьк: РВВ «Вежа», 2007. 416 с.
16. Зубач О.А. Національно-культурна своєрідність семантики фразеологічних одиниць з колористичним компонентом у сучасній німецькій мові: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Донецьк, 2007. 23 с.
17. Івченко А. Негативна характеристика розумових здібностей людини у фразеології серболужицької та української мови. *Проблеми слов'янознавства*. Львів, 1990. Вип. 41. С. 146–148.
18. Клименко Н. Фразеологізми – визначники часу: паралелі та відмінності в українській та новогрецькій мовах. *Українська мова*. 2014. № 2 (50). С. 19–34.

19. Клименко Н. Правила успішного спілкування, сформульовані у фразеологізмах української, російської та новогрецької мов. *Українська мова*. 2015. № 2 (54). С. 49–66.
20. Кожуховська Л. Системні класифікації фразеологічних одиниць в україністиці. *Мовознавчі студії*. Вип.2: Фразеологізм і слово у тексті і в словнику (За матеріалами Всеукр. наук. конф. на пошану 75-річчя від дня народження проф. Мар'яна Демського) (Дрогобич, 4 – 5 лютого 2010 р.) / Упоряд.: К. Іваночко, О. Кушлик, П. Мацьків, М. Стецик, М. Яким, Я. Яремко, Л. Баранська. Дрогобич: Посвіт, 2010. Вип.2. С. 192–198.
21. Колесникова І. Особливості фразеологічної мікросистеми на позначення егоїзму в українській та англійській мовах. Матеріали Міжнар. наук. конф. «Фразеологія і мовна гра» (Сімферополь, 10–14 вересня 2012 р.). *Учені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Наук. журн. Серія «Філологія. Соціальні комунікації»*. Сімферополь: ТНУ ім. В.І. Вернадського, 2012. Т. 25 (64). № 3 (2). С. 211–216.
22. Краснобаєва-Чорна Ж. Концептуальний аналіз як метод концептивістики (на матеріалі концепту *життя* в українській фраземіці). *Українська мова*. 2009. № 1. С. 41–52.
23. Краснобаєва-Чорна Ж.В. Семантичний простір оцінної фраземіки. *Мовознавство*. 2015. № 5. С. 39–51.
24. Левицький А. Порівняльно-типологічні особливості етнокультурних маркерів у лексичних системах української та англійської мов. *Мовні і концептуальні картини світу: зб. наук. праць*. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2004. Вип. 11. Кн. 1. С. 262–265.
25. Левченко О.П. Символи у фразеологічних системах української та російської мов: лінгвокультурологічний аспект: автореф. дис. ... доктора філол.наук: спец. 10.02.01; 10.02.02. Київ, 2007. 30 с.
26. Мацьків П.В. Концептосфера БОГ в українському мовному просторі: монографія. К., Дрогобич: Коло, 2007. 323 с.
27. Мацьків П.В. Концептосфера *БОГ* в українській мовній картині світу: біблійний, фольклорний, словниково-діахронний дискурси: автореф. дис. ... докт. філол. наук: спец. 10.02.01. Київ, 2008. 31 с.
28. Медведєв Ф.П. Українська фразеологія. Чому ми так говоримо: монографія Харків: Вища школа, 1977. 232 с.
29. Мельник Л.В. Культурно-національна конотація українських фразеологізмів: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01. Донецьк, 2001. 18 с.
30. Мізін К.І. Компаративна фразеологія: монографія. Кременчук: ПП Щербатих О.В., 2007. 168 с.
31. Мізін К.І. Людина в дзеркалі компаративної фразеології: монографія. Кременчук: ПП Щербатих О.В., 2011. 448 с.
32. Мізін К.І. Усталені порівняння англійської, німецької, української та російської мов в аспекті зіставної культурології: автореф. дис. ... доктора філол. наук: спец. 10.02.17. К., 2012а. 32 с.
33. Мізін К.І. Нові напрями в українському мовознавстві: зіставна культурологія. *Мовознавство*. 2012б. № 6. С. 38–52.
34. Мізін К.І., Петров О.О. Морально-етичний параметр концепту «щедрість» у британській, німецькій, українській і російській лінгвокультурах. *Мовознавство*. 2014. № 5. С. 71–80.
35. Назаренко О.В. Українська фразеологія як виразник національного менталітету: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 Дніпропетровськ, 2001. 18 с.
36. Олійник С.В. Семантика фразеологічних одиниць із власною назвою в англійській та українській мовах. *Південний архів*. 2021. № 86. С. 102–109.
37. Онуфрійчук Г.І. Людина в українській етнофразеології: біполярна опозиція «людина – тварина». *Мовознавство*. 2015. № 5. С. 67–74.
38. Поліщук О.С. Людина нерозумна крізь призму слов'янських компаративних фразеологізмів. *Філологічні науки*. 2013. Книга 4. С. 87–92. URL: file:///C:/Users/smile/Downloads/Nzfn_2013_4_19.pdf

39. Пономаренко В.Є. Конотативна, сигніфікативна та структурна характеристика англійських, російських та українських фразеологізмів. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна*. Харків: Константа, 2005. № 649. С. 101–105.
40. Прадід Ю.Ф. Структурно-граматичні типи фразеологізмів та їх різновиди. *Українське мовознавство*: Вища школа, 1989. Вип. 16. С. 28–35.
41. Савченко Л.В. Феномен етнокодів духовної культури у фразеології української мови: етимологічний та етнолінгвістичний аспекти: монографія. Сімферополь: Доля, 2013. 600 с.
42. Селіванова О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти): монографія. Київ; Черкаси: Брама, 2004. 276 с.
43. Скаб М.В. Закономірності концептуалізації та мовної категоризації сакральної сфери: монографія. Чернівці: Рута, 2008. 560 с.
44. Скубашевська О.С. Лексика і фразеологія античного походження в англійській та українській мовах: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.17. Донецьк, 2000. 20 с.
45. Сліпецька В.Д. Вербалізація негативних емоцій в українській, російській та англійській лінгвокультурах (на матеріалі фразеологічних одиниць та паремій з концептом *вода*). «Вода» в славянській фразеології і пареміології. Колективна монографія: В 2 т. / науч. ред.: А. Золтан, О. Федосов, С. Янурик. Budapest: TINTA KÖNYVKIADÓ, 2013. Т. 2. С. 577–580.
46. Ужченко В.Д. Нові лінгвістичні парадигми „концепт – фразеологізм – мовна картина світу”. *Східнослов'янські мови в їх історичному розвитку*: зб. наук. праць. Запоріжжя, 2006. С. 146–151.
47. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. Фразеологія сучасної української мови. Київ: Знання, 2007. 494 с.
48. Чижмар М. Фразеологічна ономастика (на матеріалі українських та словацьких фразеологізмів). *Проблеми слов'янської ономастики*: зб. наук. пр. Ужгород, 1999. С. 185–187.
49. Чорнобай С. Ідіоматична фразеологія та мовна картина світу (на матеріалі соматичних фразеологічних одиниць англійської, новогрецької та української мов). *Семантика мови і тексту*: Матеріали ІХ міжнар. наук. конф. Івано-Франківськ, 2006. С. 291–293.

Інформаційні ресурси

1. «Мовознавство» науково-теоретичний журнал Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні. Режим доступу: <http://www.movoznavstvo.org.ua/>
2. «Українська мова» науково-теоретичний журнал Інституту української мови НАНУ. Режим доступу: <http://www.ukrmova.org.ua/>
3. Наукова електронна бібліотека Національної бібліотеки ім. В. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Сайт Львівської ННБУ ім. В. Стефаника: <http://aleph.lsl.lviv.ua:8991/F>